

Zo ging dat in Bree in 1757: aanstelling van twee poortwachters

Tot de belangrijkste stukken in het oud stadsarchief van Bree dat in het Rijksarchief te Hasselt wordt bewaard behoren de registers met de besluiten van de stadsmagistraat. Acht registers, de nummers 8 tot 15 van het stadsarchief bevatten grotendeels informatie over de samenstelling van het stadsbestuur en over het financieel beheer, maar soms treffen we er ook een besluit aan dat een specifiek aspect van het dagelijks leven in de stad regelt. Op 2 september 1757 bijvoorbeeld stelde het stadsbestuur twee poortwachters aan en gaf hen meteen ook een functiebeschrijving mee.

Uit het besluit blijkt dat in de loop van 1757 de stadswoningen bij de Kloosterpoort en de Gerdingpoort bewoonbaar gemaakt waren en dat de stadsmagistraat die woningen ter beschikking stelde van Willem Coenen en Hendrik Bergmans. In ruil voor hun gratis woning zouden zij voortaan de beide stadspoorten bewaken.

Hun functie hield in dat zij voortaan 's avonds de stadspoorten zouden sluiten op het uur dat de magistraat daarvoor zou vaststellen. De poorten moesten degelijk gesloten worden zodat zij van buiten niet konden geopend worden. Nooit mochten zij *de poorten setten op het klincket ongesloten*.

Mochten er na sluitingstijd nog *eerlijke personen hun bekend* bij de stadspoorten aankomen of de stad willen verlaten, dan moesten zij voor hen de poorten openen. Voor de jeugd die buiten de stad ging drinken en pas na sluitingstijd van de poorten weer terugkwam, hoefden zij geen genade te hebben en mochten zij de poorten niet openen. Wie zo laat nog op de lappen kon gaan, kon ook wel op eigen kracht over de stadsvijvers en de stadswallen geraken, zal het stadsbestuur gedacht hebben. Overdag moesten de poortwachters er enkel op toezien dat vreemde bedelaars buiten de wallen bleven.

De poortwachters kregen ook de opdracht de wallen mee te onderhouden en dan vooral de bomen te verzorgen die op de stadswallen groeiden. *Dennen en wihoutboomen* moesten zij snoeien en doornstruiken moesten zij verdelgen. Als ver-

goeding voor dat werk kregen zij ieder de helft van het *schaerhout*, het hout dat hun snoeiwerk en het struikgewas opleverde. Bergmans kreeg het *schaerhout* dat groeide op de wal *tussen de Gerdingispoort tot aen de Kloosterpoort*, en zijn collega Coenen kreeg het hout *van de Gerdingispoort tot aen de Kloosterpoort*. Werkzekerheid hadden de poortwachters slechts zolang zij zich aan deze regels zouden houden. Deden zij dat niet, dan kon het stadsbestuur hen op elk moment hun functie en hun woning weer ontnemen.

Uit het besluitenregister van de stadsmagistraat, Rijksarchief Hasselt, *Archief van de stad Bree*, nr 14, p. 230-231.

Op heeden den 2 septembre 1757 hebben de heeren borgemeesters en raet der stad Bree aengenoomen voor portier aen de Kloosterpoort Willem Coenen, ende Hendrik Bergmans aen de Gerdingispoort, dewelcke sullen hebben voor salaris niet als de wooninge die de magistraet heeft gemaekt aan de voors. poorten, onder conditiën als volgt:

Primo dat de portiers sullen sluyten de poorten op behoorelijken teijt en soo as de magistraet sal goet vinden.

2. Dat se sullen aen de vremde bedelaers willende inkoomen in de stad, seggen dat sulckx niet meer woort toegestaen te bedelen, en hun doen uyt blijven. En soo er gevonden woorden die niet tegenstaende willen door gaen, dat den portier de selve sal bij den regeerende borgemeester brengen.

3. Dat sij sullen verplicht sijn alle uren van der naght alle eerelijke persoonen hun bekend, wagens en kerren te peert en binnen en uyt te laeten

Maer verbiedende seer expresselyk van de poorten te oopenen voor jonckheijt en alle naghs raverie, de welcke sullen buyten gaen drincken, en sullen noyt de poorten setten op het klincket ongeslooten.

*4. Dat Hend. Bergmans sal hebben alle *schaerhout* wassende tussen de Gerdingispoort tot aen de Kloosterpoort, soo binnen als buyten, maer sal verobligeert sijn de dennen en withoutboomen of planten te suijsveren en snoijen en alle de doorens te vernietigen soo binnen als buyten als op de wal.*

Welcken vierden article ook sal dienen aen Willem Coenen van de Gerdingispoort tot aen de Kloosterpoort

5. Ingeval dat de portiers voorss. aen de voorgemelde conditiën niet koomen te voldoen, dat de magistraet ten allen teijde van het jaer de portiers voorss. sullen kunnen uyt die wooningen doen retireeren en haer het sluyten van de poort afneemen.

Deze conditien syn hun voorgeleesen, en hebben de selve geaccepteert.

J. Stregnard secretaris de mandato